

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Simbolul credinței (VI)

(Căderea, păcatul strămoșesc)

Protopărinții neamului omenesc n-au rămas tot timpul vieții lor în fericita stare primordială paradisiacă, stare de deplină comuniune morală cu Dumnezeu, ci, păcătind (Gen. 3, 1—6), au pierdut-o și pentru ei și pentru toți urmașii lor naturali, care se zămislisc și se nasc având, adică moștenind, în fire pata păcatului strămoșilor. Păcat strămoșesc, originar sau ereditar se numește starea de păcătoșenie reală a firii omenești căzute în care se naște orice urmaș natural al lui Adam. Astfel, orice om are din fire păcatul lui Adam, moștenit odată cu firea (natura) omenească, afară de omul Iisus Hristos, care nu este simplu om ci Dumnezeu-om și născut pe cale supranaturală.

Căderea în păcat a protopărinților este istorisită în capitolul trei din Geneză (Facere). Diavolul, împins de invidie (pizmă) față de fericirea primului om, reușește prin viclășug să amăgească pe primii oameni ca ei să nu mai respecte voința lui Dumnezeu, călcând porunca Lui de a nu mânca din pomul oprit, și astfel să urmeze minciunii diavolului că, mîncînd, ei vor ajunge ca Dumnezeu, adică în stare de perfecțiune și desăvîrșită fericire numai prin mijloace și putere proprie, fără legătura de ascultare de Dumnezeu, putînd astfel să se desăvîrșesc și să se îndumnezeiască înafără de Dumnezeu, nu prin harul și ajutorul Lui. Totuși, nu silit a căzut Adam, căci diavolul nu poate sili, ci numai ispiți, amăgi, înșela; astfel că Adam a căzut liber în păcat. Păcatul lui este nesupunere și neascultare, neîncredere și nerecunoștință, izvorite toate din mîndrie și hrănite toate de mîndrie, mîndria fiind propriu-zis conținutul acestui păcat. „Începutul păcatului este trufia” (mîndria), zice Sfînta Scriptură (Is. Sirah 10, 13).

Urmările păcatului strămoșesc sînt grave, căci prin păcat se pierde atît armonia omului cu Dumnezeu cît și armonia cu sine însuși, adică între trup și suflet, apărînd patimi inferioare, ca și armonia cu natura exterioară, pe care n-o mai stăpînește decît în parte și cu greutate. Aceasta înseamnă pierderea nevinovăției, dreptății și sfințeniei de la început, prin care — ca rezultate ale lucrării harului și ale conlucrării cu el — omul era în comuniune cu Dumnezeu. Pentru că între Dumnezeu și starea de păcat nu poate să fie însoțire, așa cum nu poate să fie însoțire între dreptate și fărădelege, între lumină și întuneric (II Cor. 6, 14). Iar pierderea nevinovăției și sfințeniei originare înseamnă totodată alterarea (întunecarea, stricarea) chipului lui Dumnezeu în om, adică slăbirea pu-

terilor sufletești ale omului. Alterarea chipului lui Dumnezeu în om se arată în: a) întunecarea minții, ceea ce înseamnă scăderea luminii și clarității originare a rațiunii în ce privește cunoașterea lui Dumnezeu; b) dezorientarea (pervertirea) inimii, a simțirii, care nu mai iubește ca înainte frumosul și binele, ci, pierzîndu-și curăția, se îndreaptă mai mult spre plăceri inferioare, alipindu-se mai mult de cele materiale; c) slăbirea voinței, aceasta, deși încă liberă, înclină mai mult spre rău decît spre bine. Toate acestea arată îndepărtare sau înstrăinare de Dumnezeu, izvorul adevăratei vieți omenești și al oricărui bine; deci ele, apărute odată cu pierderea comuniunii harice a omului cu Dumnezeu, sînt semne de moarte sufletească în care, prin păcat, a intrat omul. Și așa s-a împlinit amenințarea: „În ziua în care veți mânca din el (din pomul cunoștinței binelui și răului), cu moarte veți muri negreșit” (Gen. 2, 16); „Pentru că plata păcatului este moartea” (Rom. 6, 23).

Pentru trup, urmările păcatului sînt multe neajunsuri, suferințe și la urmă moartea (Gen. 3, 19); iar condițiile externe de viață omenească s-au schimbat, îngreunîndu-se și înrăutățindu-se, protopărinții fiind scoși din raiul pămîntesc, iar acesta (paradisul) fiind după aceea desființat.

Toate acestea, alături de calitatea lor de pedeapsă dată de dreptatea dumnezeiască, au și rostul că prin ele să se simtă gravitatea căderii, să se dezvolte conștiința dreptății omenești și să se nască și întărească mereu dorința și nădejdea ieșirii din starea de păcat, precum și așteptarea mîntuirii.

Important de notat este și că, deși chipul lui Dumnezeu în om s-a alterat, totuși acest chip n-a fost distrus sau desființat; căci conținutul lui, adică puterile sufletești ale omului, nu s-a pierdut, întrucît acele puteri au rămas toate, slăbite numai; cunoașterea și voința de bine n-au fost nimicite, ci doar și-au pierdut puterea de dinainte de păcat; astfel, cunoașterea adevărilor religioase și morale și putința îndeplinirii rînduiriilor morale și cultice n-au lipsit în omul căzut, ci și-au pierdut doar lumina, claritatea, pătrunderea mai adîncă și statornicia primordială. Căci Dumnezeu, ca Părinte n-a părăsit niciodată pe om, ci povățuindu-l după a Lui înțelepciune și dreptate, s-a îngrijit mai departe de refacerea și îndreptarea lui. Providența divină este permanentă în istoria umană, ca și în întreaga făptură. Astfel, și după cădere, Dumnezeu continuă să se des-

copere treptat pe Sine și voia Sa — întreg Vechiul Testament dovedește aceasta —, iar omul are cunoștința și conștiința acestora, nelipsindu-i nici voința liberă întru ascultarea, ca și întru nesocotirea, poruncilor dumnezeiești cu urmările împlinirii sau călcării lor. Și după cădere omul este tot om, doar cu chipul lui Dumnezeu alterat în el. Astfel, de pildă, ispita păcatului poate fi învinsă de către omul căzut: „Păcatul bate la ușă și caută să te trîscă, dar tu biruești-l!” (Gen. 4, 7), zice Domnul Dumnezeu; și omul poate să se îndepărteze de rău și de moarte și să aleagă viața; aceasta, întrucît cuvîntul lui Dumnezeu, cum zice El însuși către om, „este în gura ta și în inima ta, ca să-l faci. Iată Eu astăzi ți-am pus înainte viața și moartea, binele și răul... Viață și moarte ți-am pus Eu astăzi înainte, și binecuvîntare și blestem. Alege viața, ca să trăiești tu și urmașii tăi” (Deut. 30, 14—15, 19).

Sfînta Scriptură și întreagă Sfînta Tradiție învață clar realitatea universală a păcatului strămoșesc, adică prezența acestui păcat în toți oamenii, avîndu-și originea în căderea primilor oameni. „Iată întru fărădelegi m-am zămislit și întru păcate m-a născut maica mea” (Ps. 50, 6). Rugăciunile, psalmii și profețiile mesianice cuprind ideea conștiinței de păcătoșenie omenească generală; iar jertfele, atît la iudei cît și la păgîni, de asemenea, presupun conștiința de vinovăție față de Divinitate, „căci nimeni din cei vii nu-i drept înaintea Ta”, a lui Dumnezeu (Ps. 142, 2), toți fiind „din fire” supuși miniei dumnezeiești (Efes. 2, 3). „Precum printr-un om (prin Adam) a intrat păcatul în lume și prin păcat moartea, așa moartea a trecut la toți oamenii, prin acela în care toți au păcătuit” (Rom. 5, 12), făcîndu-se toți „din fire fii ai miniei” (Efes. 2, 3); așa prin „Unul Domn Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu... Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat... Care pentru noi oamenii și pentru a noastră mîntuire” (Simb. cred. art. 2, 3) s-a intrupat, făcîndu-se om adevărat, afară de păcat, toți care se unesc cu El se schimbă din fii ai miniei în fii adoptivi ai lui Dumnezeu, renăscîndu-se „din apă și din Duh” (Ioan 3, 5). „Și precum prin Adam toți mor, așa în Hristos toți vor învia” (I Cor. 15, 22); „Căci toți sînteți fii ai lui Dumnezeu prin credința în Hristos Iisus; cîți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați îmbrăcat” (Gal. 3, 26—27).

Pr. prof. Isidor Todoran

CALENDAR DE INIMĂ

Octombrie

Asociațiunea - „un reazim al naționalității române”

I. CINE A AVUT INIȚIATIVA ÎNFIINȚĂRII?

Pe numele ei întreg: „Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului român”, cunoscută mai ales după numele prescurtat, ASTRA, această instituție născută la Sibiu în octombrie 1861, a fost providențială pentru Transilvania. Nu vom găsi niciodată acele cuvinte care să poată spune totul, despre oamenii mari care au întemeiat-o și despre influența binefăcătoare pe care fapta lor a avut-o în absolut toate ramurile vieții publice de peste Carpați.

Asociațiunea a pregătut și a marcat un uriaș pas înainte. A fost un instrument miraculos, la îndemîna unei mari mulțimi, a unei întregi națiuni, instrument în stare să opereze un salt de calitate, o mutație ca de la o specie la alta, superioară. A fost ca un degot al Providenței, intervenind în viața culturală a Transilvaniei, în nivelul civilizației ei de toate zilele, în trezirea conștiinței naționale, a sentimentului și a datoriei unității, iară și iară. A revitalizat entuziasmul aproape pierdut, înăbușit de stăpînitorii străini, hrîndindu-l de-a dreptul din izvoarele istoriei proprii, amplu și viguros mai ales acum redescoperite. Căci fără entuziasm, fără această respirație a inimii, și idealurile cele mai mari se ofilesc.

Cînd George Barițiu — acest dascăl de entuziasm — îi fixa programul, ca anexă la Statute, preconiza, pentru redșteptarea speranței și a încrederii în forțele proprii și în viitor, mai ales studiarea trecutului poporului. El sugera întocmirea unui „compendiu” de Istoria Transilvaniei, odată cu „măsurile energice spre a complini istoria patriei prin achiziții de cărți de la bibliotecile din parrie și din afară”. Recomanda în acest scop călătoriile și „cercetarea hrîsoavelor mănăstirești și a manuscriselor și documentelor... alcătuirea unei colecții în care să se strîngă toate inscripțiile române tipărite și netipărite”, iar revista *Asociațiunii*, „Transilvania”, era îndemnată să se ocupe „per eminentiam cu publicarea de documente istorice în original și în traducere”.

Întemeierea *Asociațiunii* a fost fapta unei inspirații, un act de mare inteligență națională, un fel de *Charta Magna* a unei revoluții pașnice, menită să deschidă orizonturi noi, să transforme viața socială a Transilvaniei, să schimbe mentalitățile, să fie poarta spre un ev nou, umanist și civilizator. Căci ce nu era prevăzut în „Propunerile”-program imaginare de Barițiu? Publicarea de „cărți școlare”, întemeierea de „școli populare”, stimularea cercetării etnografice, colectarea baladelor, studiarea „stării agriculturii la românii transilvăneni”, folosirea îngrășămintelor chimice în agricultură, dezvoltarea horticulturii, a silviculturii și a vîrmilor de mătase, încurajarea albinărilor, îmbunătățirea soiurilor de vite și de păsări, studiarea hranei și a locuințelor, a plantelor medicinale, a „artei zugrăvelii”, a stenografiei, studiul limbii, al istoriei românilor și al tuturor științelor, încurajarea meseriilor, întemeierea de muzee, de teatre și de școli, stringerea de fonduri pentru acțiuni culturale, înmulțirea intelectualilor prin acordarea de burse universitare, într-un cuvînt, un adevărat program de progres și transformare radicală a societății românești din Transilvania.

Virtutea asocierii s-a dovedit structurală românilor transilvăneni. Și astăzi încă, în America, urmașii emigranților transilvăneni de altă dată, sînt organizați într-o puzderie de asociații, cum nu se mai găsesc la niciuna din națiunile emigrate în lumea nouă. Se încercaseră și înainte de ASTRA multe asocieri și chiar în preajma întemeierii ASTREI, aveau în proiect și alte planuri,

† Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALĂ
Episcop

Pîine pentru suflet

Despre îndoita cinstire a preotului

Sfîntul Apostol Pavel scrie ucenicului său Timotei, pe care îl lăsase episcop în Efes, următoarele cuvinte: „Preoții care își țin bine dregătoria, să se învrednicească de îndoita cinstire, mai ales cei care se ostenesc cu cuvîntul și cu învățătura” (I Tim. 5, 17).

Despre preoție credincioșii spun că e o „mare cinstire”. În multe părți ale țării se adresează preotului cu cuvîntele: „cinstite părinte.”

Iar cînd se hirotonesește un tînăr preot, se invocă Duhul Sfînt, Cel ce „dă cinstirea de preot”, prin dumnezeiescul har „cela ce totdeauna pe cele neputincioase le vindecă și pe cele cu lipsă le împlinește”, adăugîndu-se că „cei ce bine slujesc, bună cinstire lor-și agonisesc”.

Ce se poate desprinde din toate aceste texte care vorbesc despre cin-

stirea și cinstea slujitorului altarului?

Fără îndoială că cinstea și autoritatea preotului vine, în primul rînd, de la Dumnezeu. El este slujitorul lui Dumnezeu în mijlocul oamenilor, îl reprezintă pe Iisus Hristos între oameni de aceea cinstea și autoritatea lui vine în primul rînd de la Dumnezeu. Dar din felul în care se îndeplinește această misiune, din felul cum îl reprezintă pe Hristos și slujim oamenilor, vine și cinstirea și recunoașterea autorității din partea acestora.

Preoția este o slujire a lui Dumnezeu între oameni. Preotul nu are puterea de a sluji lui Dumnezeu și oamenilor de la sine; el nu propovăduiește Evanghelia în numele său și în puterea lui, nu săvîrșește Sfintele Taine și slujbele Bisericii cu de-

la sine putere, ci lucrează în numele și cu puterea lui Iisus Hristos.

Misiunea de a apropia pe oameni de Dumnezeu, de a-i călăuzi spre limanul mîntuirii este dată de Dumnezeu. Iisus Hristos a spus ucenicilor Săi: „Nu voi M-ați ales pe Mine, ci eu v-am ales pe voi” (Ioan 15, 16).

După ce a înviat din morți, arătîndu-se sfinților apostoli le-a zis: „Datu-Mi-s-a toată puterea, în cer și pe pămînt. Drept aceea, mergînd învățați toate neamurile, botezîndu-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh, învățîndu-le să păzească toate câte v-am poruncit vouă și iată Eu sînt cu voi în toate zilele, pînă la sfîrșitul veacului” (Matei 28, 18—20).

Părintele VASILE
(Continuare în pag. a 3-a)

(Continuare în pag. a 2-a)

„Puterea limbii românești“

Într-un articol publicat în „Universul literar“ din 5 august 1902, p. 2, având titlul de mai sus, poetul George Coșbuc scria: „Într-o zi, pe o stradă din Viena, mi-au atras atenția doi soldați dintr-același regiment, care veneau în urma mea vorbind românește într-un chip înspăimântător de stricat. I-am lăsat să treacă înaintea mea și m-am luat după ei ca s-așcult ce vorbesc. Nu mă puteam mira destul de graiul lor... În urmă i-am oprit să-i întreb de unde sînt și unde au învățat româneasca lor așa de pocită.“

Cititorul află, în continuare, că unul era din Dalmația și altul din Boemia și că, pentru a se înțelege între ei, au recurs la limba română, învățată după ureche din contactul cu camarazii români.

Coșbuc găsește explicația acestei stări de lucruri în faptul că limba română prezenta cele mai puține dificultăți, în deprinderea ei, dintre toate limbile imperiului și, dimpotrivă, limba germană, care era limba statului, ridica probleme de netrecut pentru reprezentanții altor naționalități. Nu este cazul să reproducem argumentele la care recurge Coșbuc. Vom sublinia, doar, faptul că limba română nu se constituia în mijloc de înțelegere numai pentru românii înșiși ci și pentru unii străini cu care soldații noștri se găseau în contact. Problema se leagă oarecum de o constatare mai veche din istoria noastră națională. Au fost învățați străini, în trecut, care vorbeau de o adevărată emigmă, de un miracol în existența poporului nostru. Acești învățați plecau, fără îndoială, de la lipsa unor izvoare istorice, pentru o anumită perioadă de timp, dar și de la faptul că limba română, asaltată, din toate părțile, veacuri de-a rândul, a ieșit, parcă, mai puternică din această confruntare.

Pământul patriei noastre a fost frământat, de atâtea ori, de copitele cailor unor cotropitori. În lipsa independenței politice, a trebuit să ne supunem unor dispoziții venite din afară. Cu toate acestea, limba mamei nu ne-a putut-o răpi nimenea. Ba mai mult, puterea ei, care nu se mărginește numai la aspectul relătat de Coșbuc, a obligat pe cotropitor să-și plece fruntea și, pînă la urmă, pus în situația să o învețe, a fost asi-

miat. Funcția de comunicare s-a transformat, ușor-ușor, într-una de luptă și limbă, care s-a dezvoltat paralel cu istoria poporului, a jucat, multă vreme, rolul unui conducător de oști. Ea a ținut trează conștiința românilor din toate provinciile istorice și a acționat, încă de la început, în vederea păstrării unității poporului.

Cînd, în perioada reformelor religioase, în secolele XVI și XVII, calvinii din Ardeal făceau presiuni asupra românilor încercînd să-i desnaționalizeze, puterea limbii și-a spus din nou cuvîntul și unitatea a fost iarăși asigurată.

Funcția luptătoare, a limbii, a căpătat un caracter și mai pronunțat spre sfîrșitul secolului al XVIII-lea și, apoi, în tot secolul al XIX-lea. Literatura acestei perioade este plină de adevărate ode și imnuri, dedicate limbii naționale. Ea este comparată cu o redută pe care nimeni n-a fost în stare s-o cucerească. Din numeroasele mărturii de acest fel vom înțîrzi, o clipă, doar la două. Vom aminti, mai întîi, de pasajul celebru din cuvîntul inaugural al lui Timotei Cipariu, la înființarea „ASTREI“ (1861) și de poezia, nu mai puțin celebră, a lui Coșbuc însuși, „Graiul neamului“, al cărei punct de plecare trebuie căutat tocmai în discursul pomenit al lui Timotei Cipariu.

Iată fragmentul din Cipariu, care ne interesează: „În aceste dureri cumplite (am conservat) un tezaur neprețuit, pe care nu ni l-au putut răpi nici sabia învingătorului, nici cruzimea tiranului ce domnea pe corpurile noastre, nici puterea fizică, nici politica infernală, — un tezaur născut cu noi de la țipetele mamei noastre, dulce ca sărutările măicuțelor, cînd ne aplecau la sînul lor, tezaur mai scump decît viața, tezaur pe care de l-am fi pierdut, de l-am pierde, de vom suferi vreodată ca cineva cu puterea sau cu momele să ni-l răpească din mîinile noastre, — atunci mai bine, mai bine să ne înghită pămîntul de vii. Să ne adunăm la pîrîntii noștri cu acea mîngiere că nu am trădat cea mai scumpă ereditate, fără de care nu am fi demni de a ne mai numi fiii lor: limba românească.“

Al doilea moment este cel marcat de poezia, amintită, a lui Coșbuc, „Graiul neamului“, publicată, inițial,

în „Albina“ din 25 februarie 1901, p. 581—582, și reproducă, apoi, în numeroase periodice și ziare. În 1902 a fost inclusă în sumarul volumului „Ziarul unui Pierde-Vară“, iar în 1904 în cel al „Cîntecelor de vitejie“. Tot în 1904 poezia a fost difuzată și prin intermediul celor două ediții din „Crestomație pentru toți românii“, apărută sub îngrijirea lui Coșbuc.

Poezia este însoțită, în „Albina“, de două imagini caracteristice. Cea dintîi reprezintă un dorobanț, călare, care privește, atent, spre locul primejdiei, cu sabia în mînă. În cea de-a doua avem o sală de clasă, cu elevi care, sub îndrumarea profesorului, se instruiesc în limba țării. Pe unul dintre pereți se vede harta patriei.

Poezia este cu totul mobilizatoare și punerea ei pe note i-a ușurat cunoașterea, largă, mai ales în mediul școlar:

*Fie-a voastră-ntr-o țară
Și de cereți vă mai dăm,
Numai dați-ne voi graiul
Neamului...*

Prin limbă a fost asigurată unitatea sufletească, dintre români, împotriva granițelor care îi despărțeau. Puterea de creație, însăși, a poporului nostru a crescut pe măsura creșterii limbii. Din secolul al XVI-lea, de cînd datează cele dintîi documente românești păstrate, pînă astăzi, drumul a fost în urcuș și nu-i greu de văzut că fără încercările timide ale lui Coresi și fără Varlaam, Dosoftei și cronicari, nu pot fi imaginați nici Alecsandri, nici Eminescu, nici Săvesanu, nici Lucian Blaga, nici Alexandru Philippide. Umilii cărturari de acum aproape 450 de ani, sprijinindu-se pe mulțimea vorbitorilor anonimi, au deschis un drum pe care aveau să-l lărgească și să-l perfecțeze toți cei care au ținut un condei în mînă, de atunci încolo. După funcția inițială pe care a avut-o limba, cea de comunicare, și după cea de luptă a apărut una nouă, funcția estetică, prin care limba noastră își spune cuvîntul, în lume, situîndu-se alături de popoarele de veche cultură și permițînd să se audă glasul României pe toate meridianele globului.

Gavril Istrate

Asociațiunea ...

(Continuare din pag. 1)

printre altele și planul unei Academii Române. Ideea unei asocieri la scară națională plutea în aer. Se simțea plinirea vremii pentru producerea unui mare eveniment, pentru că se simțea în toată ființa națiunii lipsa lui. El trebuia numai deslușit, descoperit, așa cum descoperă sculptorul statuia, cioplind și înlăturînd piatra sau lemnul de prisos. Trebuia ca cineva să citească bine semnele și nevoile timpului și să le prindă într-o formulare care să fie tocmai ceea ce aștepta toată lumea, să dezvăluie trăsăturile acestui Mesia-eveniment, și să-l dea poporului românesc spre mîntuire.

Ion cavaler de Pușcariu, pururea pomenit fie-i numele, jurist ortodox din Brașov, a fost cel dintîi care a știut să întrupeze în cuvinte, într-un fel de manifest-apel, pe cît de scurt pe atît și de cuprinzător și de dens, toate elementele viitoarei Asociațiuni, trăsăturile ei esențiale, numele și rosturile, ca și cum le-ar fi văzut cu un ochi profetic, inspirat.

Iată cum s-au petrecut lucrurile:

Într-o controversă literară cu Zaharia Boiu, pe marginea unor producții poetice arădene, aspru criticate de acesta, Ion cavaler de Pușcariu publica în „Telegraful Român“ din 20 martie 1860, un articol intitulat „Din Tîra Olteului“, în care căuta să identifice cauzele eșecurilor tinerilor poeți români care, cum spune el, „cu idei ungurești, cu sintaxă germană și cu cuvinte latinești“ nu puteau desigur face mare lucru. El identifica această cauză în sărăcia intelectuală a societății românești din Transilvania vremii: „Gătit-a ea — scrie el — o casă cu patru pereți, unde să înțîmpine și să primească nejenată încercările de devoțiune ale copiilor săi?... Oare avem noi un Partenon român, niște sărbători olimpice, unde să audă pe bătrîni vorbind românește?... Oare avem noi institute de perfecționare în sensul acesta?... Avem noi biblioteci, muzee, cu un cuvînt, reuniuni care să ne suplinească aceste trebuințe?... Dacă am putea avea așa ceva mai scrie el, „ne-am aduna sub forma asta legală în tot anul, odată la Brașov, apoi la Săcele, la Zărnești, la Păgăraș, la Sibiu, la Rășinari, la Săliște, la Blaj, la Hașeg și așa mai încolo, unde s-ar găsi niscăi quartire modeste pentru confluința reuniunii, apoi am trece și la Lugoj și prin Lipova cea arsă și la Arad și mai pe urmă am trece și la... Suceava“.

Toate principiile enunțate de Pușcariu, au intrat în Statutele și practica Asociațiunii: activitățile enumerate mai sus, întrunirile anuale și caracterul lor itinerant. Mai ales acestea din urmă, au dat Asociațiunii caracterul de mișcare de masă, de mișcare militantă, misionară în înțelesul cel mai propriu de misiune de culturalizare a maselor și prin coborîrea în mijlocul lor, acoperind în timp tot teritoriul național.

Încurajat de ecourile primului articol, Ioan Pușcariu, mai scrie unul, pe care îl publică tot în „Telegraful Român“ din 1/13 mai 1860, sub același titlu. De data aceasta el comunică cititorilor temeiurile juridice în baza cărora o asociație culturală poate lua ființă legal în monarhie. El îi rostește, firesc, fără multă căutare, și numele care va și trece în titlul ei: „Au nu e tocmai acum epoca de asociațiuni?“ (s.n.). El constată apoi imediat că românii nu sînt lipsiți de oameni capabili să se pună în fruntea înființîndi noastre asociațiuni (subl. n.).

Iată mai departe și propunerea propriu-zisă a numelui Asociațiunii în toată extensiunea lui, nume ce va fi adoptat aproape în întregime: „Noi formăm o societate transilvană, pe care o putem numi de exemplu pentru literatura română și pentru cultura poporului român sau și numai pentru cultura poporului român.“ Încă în primul articol el preciza că asociația va funcționa pe bază de statute, că va avea un fond, un sediu stabil, o administrație; adunări generale anuale și că locul se va fixa de la o Adunare generală la alta, ultima pentru următoarea. Acestea s-au și urmat întocmai în practica ulterioară a Asociațiunii.

Toate acestea s-au scris în „Telegraful Român“ din 20 martie și 1/13 mai 1860. Facem încă o dată această precizare, pentru că la adînci bătrînețe, Ion cavaler de Pușcariu va avea neplăcuta surpriză de a vedea cum se încearcă, din partea unor confracți uniți, să se pună ideea înființării Asociațiunii pe seama juristului Ion Rațiu. Cu tristețe, dar și cu demnitate și discreție, el va publica atunci broșura intitulată „Reminiscențe din anul 1860 de un contemporan“ (Sibiu 1897), în care va pune lucrurile la punct, amintînd cum s-au petrecut faptele în realitate și care este adevărul căruia trebuie să i se restituie dreptul de a fi știut de toată lumea. El aduce mărturie în afara celor două articole publicate în „Telegraful Român“ — mărturie indiscutabilă de prioritate — și afirmațiile lui Șaguna care la ședința adunării constituente din 9/21 martie 1861 spunea, referindu-se tot la ele: „D-l Pretor Pușcariu... a și dat la asociațiunea aceasta impulsul cel dintîi prin organele noastre jurnalistice...“ Și mai mult încă, el aduce chiar mărturia lui Barițiu, unit el însuși, care ar fi avut deci interese confesionale în a-i da prioritate lui Rațiu, dar n-o face, fiindcă era obiectiv și integru. El scrie: „Ioan Pușcariu... urzitoriu al noiei încercări de a ne înființa o societate literară.“

Transilvania n-a fost scutită de patimi confesionale nici măcar în vremurile în care ar fi avut mai multă nevoie ca oricînd de unitate și de înțelegere! E trist într-adevăr că și cu privire la Asociațiune, aceste patimi s-au deslășuit, la un moment dat, crezîndu-se, cum spune Pușcariu, că trecuse destul timp de la înființare — 36 ani — pentru ca cineva să-și mai poată aminti toate detaliile. S-a putut crede că distanța în timp putea favoriza o impostură! Dar, uitat la Bran, unde familia avea o casă, Ion Pușcariu mai trăia încă. El va apuca să intre și în secolul nostru. Și ne-a lăsat, limpede, mărturia lui. El a fost cîntorul.

Încercarea de falsificare a istoriei pe seama întemeierii Asociațiunii, a fost tristă mai ales pentru că Asociațiunea s-a dorit de la bun început aconfesională. Scopul ei a fost să cuprindă pe toți românii, indiferent de confesiunea lor, care îi despărțea, să-i strîngă pe toți într-o singură încăpere, în care să conteze doar limba și nația și interesele comune naționale. Ceea ce în foarte mare parte s-a și reușit și acesta nu a fost cel mai mic dintre meritele ei.

Ioan Rațiu și-a avut și el rolul său, dar mai mic și mai tîrziu. El a fost principalul autor al unei petiții alcătuită la Sibiu în colaborare cu mai mulți intelectuali români, la 10 mai 1860, spre a se obține aprobarea guvernatorului imperial al Transilvaniei, Lichtenstein, pentru convocarea „adunării consultatoare“ în vederea construirii Asociațiunii care, după articolele lui Ioan Pușcariu, în conștiința transilvănenilor se și născuse. Urma doar să fie legalizată, legitimată și înzestrată cu cele de trebuință pentru o existență cît mai folositoare și cît mai lungă.

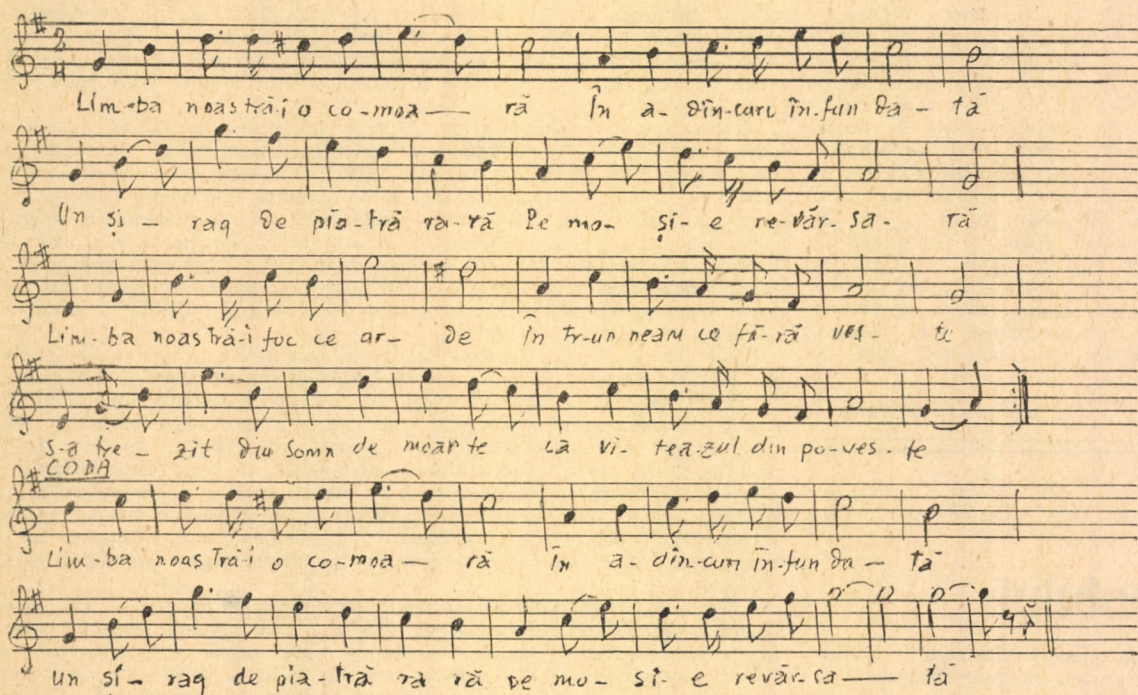
Deși semnată de 171 de persoane și bine documentată, deși cum va spune Barițiu, compusă în termeni umiliți, respirători de lealitate, pe cît se putea afla în limba germană, bogată în expresiuni plăcute despotismului, petiția a fost totuși refuzată la 12 iulie 1860. Ion Pușcariu, va nota și faptul că textul lui Rațiu n-a avut succes. Abia după alte demersuri și intervenții la Viena, după o nouă petiție făcută de Șaguna, în care autoritatea acestuia a fost desigur decisivă, Curtea imperială a aprobat la 31 ianuarie 1861 ținerea Adunării Consultatoare, și ea se va ține între 9—11 martie același an.

Asociațiunea bătea acum la porțile istoriei și ale culturii românești. Încă o dimineață și încă o zi luminoasă în geneza spiritului românesc, la sfîrșitul căreia, ca odinioară Dumnezeu la facerea lumii, cei de față și cei ce vor urma, vor spune că „au văzut că a fost bine“.

(Va urma)

Limba noastră

De preot. AL. MATEEVICI

Limba noastră-i o comoară,
În adîncuri înfundată,
Un șirag de piatră rară
Pe moșie revărsată.

Limba noastră-i foc ce arde,
Într-un neam ce, fără veste,
S-a trezit din somn de moarte,
Ca viteazul din poveste.

Limba noastră-i numai cîntec,
Doina dorurilor noastre,
Roi de fulgere, ce spintec
Nouri negre, zări albastre.

Limba noastră-i graiul pîinii,
Cînd de vînt se mișcă vara;
În rostirea ei, bătrîinii
Cu sudori sfîșit-au țara.

Limba noastră-i vechi izvoade,
Povestiri din alte vremuri;
Și cetindu-le-nșirate
Te-nșiori adînc și tremuri.

Limba noastră-i limbă sfîntă,
Limba vechilor cazanii,
Care-o plîng și care-o cîntă
Pe la vatra lor țărani.

Limba noastră-a fost aleasă,
Slavă să ridice-n ceruri,
Să ne spuie-n bram și-acasă
Veșnicele adevăruri.

Strîngeți piatra lucitoare,
Ce din soare se aprinde,
Și-ți avea în revărsare
Un potop nou de cuvinte

Nu veți plînge-atunci amarnic,
Că vi-i limba prea săracă,
Și-ți vedea cît e de darnic
Graiul țării noastre dragă.

Răsări-va o comoară
În adîncuri înfundată,

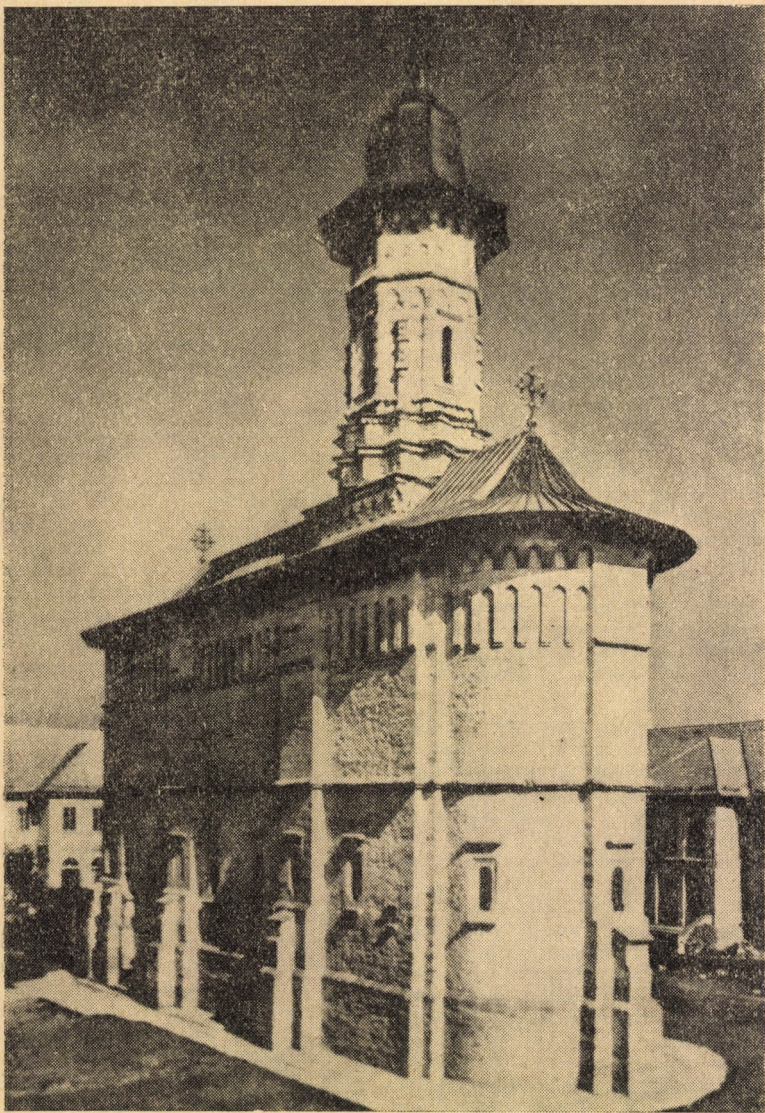
Un șirag de piatră rară
Pe moșie revărsată.

Vetre de spiritualitate ortodoxă românească:

Mănăstirea Dragomirna

370 de ani de existență (1609-1979)

În apropierea orașului Suceava, într-o pitorească poiană, se înalță zveltă și impunătoare Mănăstirea Dragomirna. Oglindită în apele lacului din preajmă, ocrotită de brazi și codrii seculari, Mănăstirea Dragomirna străbate veacurile prin monumentalitate și măreție arhitectonică.

Temeluitorul acestei vetre de evlavie și cultură străbună este marele mitropolit, arhitect și miniaturist Anastasie Crimca. Înzestrat cu însușiri artistice și aleasă pietate creștină, el a închinat întregul său talent creator slujirii binelui și frumosului artistic. Îmbrăcînd haina monahală ca viețuitor la Mănăstirea Putna, a luat putere și îmbold de a sluji cu dăruire Biserica și Patria. Ajuns episcop de Rădăuți, în vara anului 1600, Anastasie Crimca depune jurământ de credință și devotament bravului erou al neamului, „domnitor al Țării Românești, Ardealului și Moldovei, Mihai Viteazul”, — simbol al unității naționale și spirituale a poporului român.

După acest însemnat eveniment din istoria neamului nostru, Anastasie Crimca a ridicat o bisericuță „pentru bolniță”, în cimitirul mănăstirii Dragomirna, care există și astăzi.

Această frumoasă ctitorie, un adevărat chivot, are forma unei nave în miniatură, cu pridvor deschis, poligonal, mărginit de arcade pe stâlpi cu capiteli simple de zid.

Mai târziu, Anastasie Crimca traduce în faptă gândul său mareț de a înalța o biserică impunătoare, care să străjuiască pururea pe aceste locuri bucovinene. Astfel, zidește biserica mare a Mănăstirii Dragomirna, „înaltă cum nu se ridicase alta pînă atunci”, care este „una din cele mai frumoase (biserici) din toată românia”. Acest mareț edificiu, o adevărată catedrală și bijuterie a artei noastre românești, a fost terminat în anul 1609, cînd s-a și înălțat, cu hramul „Pogorîrea Sfîntului Duh”.

De atunci și pînă astăzi, timp de 370 de ani, Mîngietorul lumii ocrotește acest altar de evlavie ortodoxă și simțire românească. De fiecare dată, la acest moment de sfîntă sîrbătoare, credincioșii de pe diferitele meleaguri ale Moldovei și Bucovinei vin aici pentru a-și aduce prinosul evlaviei lor prea fericitorilor ctitori, făuritori de cultură și păstrători de credință străbună.

Din punct de vedere arhitectonic, biserica Mănăstirii Dragomirna, con-

stitue un moment însemnat în evoluția arhitecturii moldovenești, „prin elaborarea unor noi proporții” și a „unor elemente decorative necunoscute anterior în arta țării”. Avînd formă de navă, longitudinală, ea apare „înaltă și îngustă ca o frumoasă cutie de moaște” — cum o caracterizează marele istoric Nicolae Iorga. Fațada și înălțimea este împărțită în două registre printr-un brîu torsadă, care încinge biserica. Elementele decorative ale ferestrelor, ușilor și cupolelor au caractere gotice care imprimă monumentului un ansamblu de eleganță și frumusețe fără asemănare. Bogata și variata decorație a turlii, adevărată dantelărie de piatră, are ca izvor de inspirație arta populară românească și miniaturile care împodobesc cărțile de ritual ortodox. Ceea ce este caracteristic acestei biserici este ridicarea progresivă a încăperilor, în trepte, începînd de la pridvor la altar, iar decorația este colorată în roșu, auriu și albastru, ca o fericită inspirație și prefîgurare a „mîndrului nostru treiculor”.

„Deși motivele și elementele de sculptură în piatră, orînduite cu măiestrie mai peste tot în interiorul bisericii Dragomirna, adaugă acestui sfînt locaș o valoare artistică deosebită, ctitorul, spre a-și desăvîrși opera, a înveșmîntat zidurile și bolțile naosului și altarului cu picturi în frescă”. Fără îndoială că zugravii Dragomirnei erau localnici, formați la școala tradițională, ceea ce dovedește faptul că la împodobirea Dragomirnei au folosit elemente inspirate din incantațiile miniaturii și cusături care se păstrează cu scumpătate în muzeul mănăstirii. Cel care privește aceste comori de mare preț ale poporului nostru este stăpînit de „farmecul frumuseții lor și de evlavie” față de rîvna vrednicilor înaintași. În pictura Dragomirnei se întîlnesc „elemente de folclor” românesc, costume de epocă și grupuri de muzicanți etc., fapt pentru care pictura de la acest impunător monument are, pe lîngă valoarea ei artistică, și o deosebită valoare documentară.

Ca și alte ctitorii din Moldova, Mănăstirea Dragomirna servește drept loc de veșnică odihnă vrednicului ctitor, Mitropolitul Anastasie Crimca. Astfel, în pridvorul bisericii, se păstrează mormîntul ctitoricesc, acoperit cu o piatră funerară fără inscripție sau motive decorative, semn al sme-

ronicarul spune că țara noastră a fost așezată în calea tuturor răutăților. Acest cuvînt reflectă desigur o realitate și o părere omenească în legătură cu trecutul nostru, cu viața poporului român care a fost multe veacuri asuprit și nedreptățit, călcat în picioare de năvălitori.

Dar privind lucrurile mai atent și cercetînd viața și starea locului în care noi românii ne aflăm, vom putea spune că țara noastră a fost așezată de Dumnezeu în calea tuturor bunătăților. Acest lucru se poate afirma din toate punctele de vedere: geografic, climateric, social-cultural și spiritual.

Din punct de vedere al așezării geografice și a climei, țara noastră se bucură de cele mai rîvnite daruri. Are cursuri limpezi de ape, cîmpii întinse, dealuri acoperite de podgorii, munți falnici cu frunțile în soare. Clima și anotimpurile sale sînt cele mai potrivite. Fiind așezată pe paralela 45° țara noastră se află aproape la egală distanță între polul nord și ecuator și de aceea beneficiază și de clima cea mai sănătoasă și frumoasă, bine echilibrată și temperată.

Din punct de vedere cultural, ne-am aflat aici unde se întîlnesc cele două mari culturi sau spiritualități: cea occidentală cu cea orientală, realizîndu-se la noi un fel de miraculoasă simbioză, ce a dat naștere unei culturi unice în felul ei.

Calea tuturor bunătăților

Din punct de vedere religios-spiritual, țara noastră se află așezată în apropierea marelui centru al vieții religioase de pe glob, unde și în antichitate s-au petrecut cele mai mari evenimente religioase, dar mai ales în era noastră. În apropiere s-a născut Iisus Hristos. Steaua ce a strălucit deasupra peșterii din Betleem, a fost văzută și de păstorii din Carpați. Predica de pe Muntele Fericirilor a fost ascultată și a răsunat și în Cîmpiile Dunării. Cutremurul și întunericul ce au cuprins pămîntul în clipa în care Mîntuitorul și-a dat duhul pe lemnul crucii, s-au simțit și la noi. Lumina Învierii Domnului a rumenit zorile celei de a treia zi și în țara aceasta.

Apostolul Andrei cel întîi chemat a călcat pămîntul acestei țări și a împlîntat cel dintîi crucea lui Iisus Hristos la noi. A fost printre primii care au semănat cuvîntul lui Dumnezeu în ogorul acesta binecuvîntat din care a răsărit neamul românesc. Prin el creștinismul din țara noastră este de origine apostolică, iar întrucît ne aflăm în aria unde creștinismul a strălucit puternic în epoca de aur a Bisericii lui Hristos, unde s-au ținut toate cele șapte sinoade ecumenice, viața bisericască și creștinismul nostru este ancorat puternic pe stîncă ecumenismului real.

Noi ne-am aflat la porțile Romei noi, a capitalei imperiului roman

creștin, am primit romanitatea și latinitatea înobilate de duhul lui Hristos, de duhul autentic creștin, ce s-a păstrat și s-a cultivat aici în răsărit. Romanitatea și latinitatea noastră este — după cum ne arată istoria — de origine orientală. De la „romaniile” de aici și-a primit țara noastră numele, și limba noastră a izvorît din limba populară latină, creștină.

Glasul marilor propovăduitori a învățaturii lui Hristos, glasul lui Vasile cel Mare și Grigorie Nazianz, a lui Chiril și Atanasie ai Alexandriei, a lui Spiridon și Nicolae făcătorul de minuni de la Mira Lichiei, glasul Sfîntului Ioan Gură de Aur, s-a auzit de pe amvonul bisericii Sf. Sofia pînă în Maramureș.

Iată de ce am spus că țara noastră, privită din orice punct de vedere se află așezată în calea tuturor bunătăților.

Afirmația este valabilă cu atît mai mult azi cînd poporul nostru, liber și stăpîn pe destinele sale, își făurește cu elan creator viitorul. Chipul înfloritor al patriei, bunăstarea în continuă creștere a tuturor celor care se dăruiesc trup și suflet muncii, unitatea de nezdruccinat a întregii noastre națiuni, confirmă credința pe care o împărtășim cu toți și pe care am sintetizat-o în titlul de mai sus.

† IUSTINIAN MARAMUREȘANUL
Episcop-vicar

Despre îndoita cinstire a preotului

(Continuare din pag. 1)

Ce rezultă de aici? Preotul este chemat, este ales și trimis de Dumnezeu, prin Iisus Hristos și lucrează cu puterea Duhului Sfînt. Misiunea lui nu poate fi desprinsă de acest mandat ceresc.

Cinstea și autoritatea lui este dată în primul rînd de Dumnezeu. De aceea în activitatea lui nu are ce căuta mîndria, aroganța și disprețul față de ceilalți oameni. El nu poate refuza sau desconsidera cererile și solicitările credincioșilor de a le satisface „setea și foamea” lor după cuvîntul lui Dumnezeu.

Biserica reprezintă Trupul Tainic al lui Hristos. Preotul reprezintă în acest organism tainic un mădular de seamă, de care au lipsă și celelalte mădulare. De modul cum își îndeplinește el rolul depinde sănătatea și integritatea întregului organism. El are o autoritate și cinste sacramentală care i s-a dat în mod special prin Taina Hirotoniei.

Rolul preotului în parohie este asemenea unui „inel” care leagă două părți ale unui lanț. În viața credincioșilor apar momente de criză, în care preotul este chemat să întindă mîna salvatoare, să deschidă zărilor credinței și nădejzii în Dumnezeu și să îndrăvească viața lor.

Slujirea preoțească este înaintea de toate o „slujire a Duhului” (II Cor. 3, 8) și desțoinicia (sau vrednicia) noastră vine întîi de la Dumnezeu care ne-a așezat să prisosească în mîrire slujirea dreptății în lume (II Cor. 3, 9).

reniei marelui făuritor de cultură și de simțire creștinească și românească.

În incinta acestei mănăstiri sînt multe mărturii de glorie și biruință din mult frămîntatului trecut al Moldovei. Astfel de vremuri tulburi au impus înconjurarea bisericii cu puternice ziduri de apărare „cum nu se mai vîd la vreo mănăstire a neamului nostru”. Masivele ziduri cu turnul-clopotniță, turnurile de apărare, contraforți și drumul de strață, imprimă monumentului aspectul unei adevărate fortărețe. Acest aspect ne determină să credem că întregul ansamblu arhitectonic al Dragomirnei a servit drept loc de refugiu și apărare în vremurile grele prin care a trecut poporul. În felul acesta, Mănăstirea Dragomirna este o mărturie a dragostei de bine și frumos a poporului nostru, dar și a dorinței sale arzătoare de independență și unitate națională. Turștii care vin aici, pe lîngă contemplarea frumuseților istorice și artistice ale mănăstirii, iau cunoștință și de dreptul legitim al poporului român de a fi liber și independent pe acest pămînt strămoșesc.

Dar slujind lui Dumnezeu, slujim oamenilor. Preoția e taina iubirii lui Dumnezeu în lume și toamă de aceea puterea și autoritatea ei atîrnă și de capacitatea de iubire a preotului față de credincioși.

Pe lîngă cinstea și autoritatea sacramentală, preotul trebuie să se bucure în fața credincioșilor și de o cinstire și autoritate morală, de o viață duhovnicească și de o pregătire intelectuală.

Cele două feluri de autorități, sacramentală și morală sînt în strînsă legătură una cu alta. Cînd se spune că un preot este bun, nu se spune numai pentru că slujește și predică frumos, ci și pentru că are o viață morală, are înțelegere față de lipsurile oamenilor și este mereu gata să le vină în ajutor. Este drept că lucrarea sacramentală a preotului nu poate fi anulată de lipsa autorității lui morale, dar, nu e mai puțin adevărat, că lipsa acesteia poate întuneca pe cea dintîi, cum întunecă norii lumina soarelui și determină pe credincioși de a nu veni la „izvorul harului” la Biserica și să nu mai participe la zidirea templului lui Dumnezeu. Este greșit să socotim că există două feluri de morală: una pentru credincioși și alta pentru preot. Putem spune însă că dacă uneori unui credincios i se poate trece cu vederea sau ierta o greșală, o abatere de la legile omeniei și ale moralei nu se poate ierta preotului. Celui ce știe mult și se cere să împlinească mai mult voia lui Dumnezeu. Slujitorul altarului are în parohie funcția pe care o are magnetul

care adună piliturile de fier împrăștiate pe o suprafață oarecare, dîndu-le un sens și făcîndu-le mădulare vii ale Trupului tainic al lui Hristos.

Autoritatea morală și duhovnicească și cinstea în fața credincioșilor se poate dobîndi printr-o străduință continuă de a-și împlini datoria și de a respecta preceptele Evangheliei, de a evita să ducă o viață comodă sau angajată în tot felul de preocupări incompatibile cu misiunea sublimă a preoției.

Tot ceea ce facem să facem cu înțelepciune și să ținem seama de urmările faptelor noastre. Uneori o vorbă nelalocul ei, un gest nepotrivit, o atitudine sau ținută necorespunzătoare ne poate micșora autoritatea și cinstirea din partea credincioșilor, poate anula strădanii îndelungate pe care le-am depus pînă atunci.

Între noi și credincioși trebuie să se nască o comuniune, o legătură ca între frați și părinți la temelie căreia să fie dragostea, spiritul de jertfă și hotărîrea de a ne ajuta unii pe alții. Nici cînd nu ne-au părut mai actuale ca în zilele noastre cuvintele Apostolului Neamurilor: „Purtați-vă sarcinile unii altora și așa veți împlini legea lui Hristos” (Gal. 6, 2).

Se cuvine să ne străduim din toate puterile ca cinstea și autoritatea pe care ne-a dat-o Dumnezeu prin Taina Hirotoniei să o păstrăm și să o susținem prin autoritatea morală, prin viața duhovnicească și prin neconștientă pregătire intelectuală, ca slujba noastră să fie deplină și binefăcătoare, să aibă o „îndoită cinstire” și de la Dumnezeu și de la oameni.

vrednicului ctitor Anastasie Crimca”, păstor duhovnicesc și îndrumător de oști, și înălțată de meșteri moldoveni la începutul secolului al XVII-lea, cu proporțiile și liniile ei artistice, cu măreția și somptuoșitatea ei, cu operele de artă bisericască adăpostite lîngă acest sfînt locaș, cu manuscrisele copiate și împodobite artistic de cei ce au viețuit cu nădejdea mîntuirii în chiliile mănăstirești, cu zidurile ocrotitoare din jurul ei, masive ca de cetate, cu turnurile dințate spre cer”, la aniversarea a 370 de ani de existență, împodobită în haina nouă a restaurării, prin grija statului nostru, „este considerată ca o pagină de cînte din cartea scrisă cu zăbavă, perseverență și duh artistic de vrednicul nostru popor” român.

† ADRIAN BOTOȘĂNEANUL
Episcop-vicar

Zaharia Boiu, redactor la Telegraful Român

Din activitatea atât de prestigioasă a Telegrafului Român timp de 126 de ani, cu anevoie se pot desprinde anii de maximă strălucire, căci n-a existat eveniment în istoria noastră contemporană la care să nu fi participat. Eminescu îl numea încă din 1876 „foaia cea mai modernă de peste Carpați”.

Ne vom limita doar la activitatea ca redactor a preotului consilier, membru corespondent al Academiei Române, poet și pedagog „fala amvonului bisericii din Transilvania”, cum l-a numit C. Erbiceanu, cuprinsă între 22/XII 1862 și 14 oct. 1865.

Încă de pe când era elev al liceului german din Sighișoara, convins de însemnată presei în limba română, saluta, printr-o poezie apariția ziarului:

*Trezească-se odată din acea letargie
Românul! Salute un timp mai senior!
Cuprindă în brațe comerțul, industrie,
Cuprindă știința, cerescul odor!*

Încrederea în posibilitățile ce se deschideau poporului nostru după ștergerea iobăgiei continua să întrețină în Transilvania o atmosferă prielnică unui avânt către înnăpăturarea dorințelor proclamate pe Cîmpia Libertății.

Luînd redacția ziarului de la I. Raț, Z. Boiu face cunoscut cititorilor că primește cu drag această „chemare onorifică” și că Telegraful Român, ca și în cei zece ani de existență, „va conlucra din toate puterile de care dispune la gigatele edificii al luminării și propășirii materiale și spirituale a poporului român”.

Timp de trei ani, cât a fost redactor, ziarul a luat parte la cele mai importante evenimente ce au urmat anului 1848: Congresul Național Român din 1863, ținut la Sibiu, dezbaterile care au avut loc tot la Sibiu, în prima și ultima Dietă din Transilvania între 1863—1864, restaurarea Mitropoliei ortodoxe în 24/XII. 1864, școala și limba, clasa de mijloc și drepturile politice ale românilor ca a patra națiune în Transilvania.

În ce privește „ieșirea foii”, alfabetul va fi numai cu litere latine.

Pe la 1863, n-aveam în Transilvania un partid politic organizat ai cărui reprezentanți să susțină drepturile naționale și politice ale poporului nostru.

În articolul de fond din 3/I. 1863, p. 1, reprivind trecutul, pentru a trasa viitorul program de activitate, noul redactor, după ce arată că acesta îi apare ca o icoană tristă din cauza absolutismului neomnos își expune convingerea că respingerea „tentativii” oferite de guvern de a ne uni cu Ungaria, constituie o strălucită victorie, deși nu toți fruntașii revoluției au „prosecutat” dorințele iobăgimii. Acum, în preajma Congre-

sului Național ce se va deschide la 8 aprilie, el cere alegătorilor încă neexperimentați să aleagă „români buni”, care și-au dovedit atașamentul față de cauza românilor prin fapte nu prin vorbe.

Convocarea Dietei transilvănene în salonul hotelului Împăratul romanilor din Sibiu, la 2 iulie 1863, n-a fost decât una din manevrele politice ale Vienei hotărâtă să intimideze celelalte națiuni din împărăție a căror deputați din Ungaria, Croația și parte din Boemia, în semn de protest, au refuzat să facă parte din senatul imperial. În același timp, Viena, supărată pe Ungaria și pentru 1848, a crezut că e momentul potrivit să-i servească o lecție usturătoare și atunci și-a amintit că românii au cerut încă din 1861 convocarea unei Diete a Transilvaniei — Rescriptul imperial, citit la 16 iulie, în a doua sesiune, când de fapt s-a făcut deschiderea oficială, cuprindea, măgurilor și făcarnic, chiar la punctul 1 „Despre efectuarea (Durchführung) egalei îndreptățiri a națiunii române și a confesiunilor ei”.

Românii, mereu în căutarea unor noi speranțe, au crezut pentru un scurt timp că li se vor realiza dezideratele prezentate la '48. Telegraful Român își face pe deplin datoria publicând dezbaterile din Dietă, iar redactorul lui, părtășul unei acțiuni energice, îndemna în articolele sale publicate pe prima pagină, „ca domniile lor strins să se țină de petițiunile națiunii, începînd de la anul 1848 și continuînd pînă la Congresul anului acestuia.

Simburile acestor petițiuni cuprind în sine independența patriei și egala îndreptățire a națiunii noastre în înțelesul cel adevărat „ardelean”.

Dar interesele Vienei au pus mai presus împăcarea cu nobilimea maghiară și românii au rămas dezamăgiți ca și pe timpul lui Horia și a lui Avram Iancu. Sesiunea a III-a a Dietei s-a deschis la 14 nov. 1864 la Viena și s-a închis pentru totdeauna la 27 iulie 1865.

În căutarea unor noi soluții salvatoare, românii au sperat că școala va putea înlocui suplicile adresate împăratului.

În înștiințarea program la Telegraful Român, Z. Boiu promitea „că nu va putea uita că garanția unui viitor mai bun este programarea luminii științelor și culturii și de aceea școlile și învățămîntul între români vor fi obiectul celei mai călduroase pătrîniri.

Din articolele publicate în Telegraful Român și mai tîrziu în revista Transilvania, a cărei redactor a fost între anii 1892 și 1895, concludem că pentru acest clarvăzător al situației poporului român bunăstarea materială și dezvoltarea culturală a unui popor erau două noțiuni indisolubile și școala trebuia să

fie instituția de pregătire și a uneia și a alteia. Școala, factor veșnic înnoitor, trebuia, scria el, să sprijine înaintarea materială a țărănimii pauperizate prin tot felul de obligațiuni și în acest scop propunea să „se înființeze institute agronomice care vor ajuta pe producătorul de cereale și la „alte ramuri ale economiei agricole ca: legumicultura, pomicultura” etc.

Păstrarea și cultivarea limbii române în Transilvania echivala cu însăși păstrarea individualității noastre naționale, părere pe care o susține în mai multe articole, iar cu privire la ortografie și la dezvoltarea limbii literare, cerea „să scoatem odată limba din cătușele teoriilor și s-o plantăm în pămîntul cel mai sucos al vieții poetice, ca s-o scăpăm astfel de starea cea amorțită ce tot grămădește în sus, fără a cerceta pămîntul pe care stă zidirea”.

Pe la mijlocul secolului trecut, cînd Asociația sodalilor români numără vreo 40 de meseriași, Z. Boiu a sesizat cu o rară perspicacitate lipsa muncitorimii române — a clasei de mijloc — așa cum o numea el, privind această situație și sub aspectul progresului în general, „căci cine va fi încă, care să se îndoiască despre adevărul că industria este azi cuceritoarea popoarelor, un ram de frunte al culturii moderne sau dacă place cuiva mai bine, al civilizațiunii”. Și insistînd convingător asupra rolului economic, politic și cultural al acestor clase sociale, continua cu aceste argumente: „Ea (muncitorimea) ține cheile tezaurului în mînă, ea trece prin mîinile ei bunătățile lumii, ea împarte averile în sus și în jos. Cetății (orășe) dară, cetății ne trebuie și la acestea nu trebuie să ajungem nici prin tunuri, nici prin baionete, ci cu aoul, cu barda, cu gealul, cu sule și alte instrumente folositoare omenirii, instrumente de construcție, iar nu de distrugere”.

Relația industrie, agricultură, cultură, civilizație și politică este argumentată cu o rară competență pe care i-o dădea vasta sa cultură și dragostea față de popor și cu o rară intuire asupra viitorului care „va cere ca și poporul nostru să cunoască diferite relațiuni sociale ale unei vieți noi complicate decît cele patriarhale și simple de pînă acum”. Și pe lîngă faptul că această clasă de mijloc ar grăbi dezvoltarea civilizației și culturii, s-ar crea noi relații sociale, căci spiritul social, care ne lipsește, s-ar dezvolta de jos în sus și o altă viață s-ar răspîndi peste tot pămîntul”.

Z. Boiu însușea prin activitatea sa multiplă munca neobosită și rolul pe care Biserica noastră l-a adus în momentele cruciale ale poporului nostru.

Gh. Popovici

FERICIRILE

Fericirea a doua

„Feriți cei ce plîng, că aceia se vor mîngîia.”

(Matei 5, 4)

Plînsul și rîsul sînt manifestări ale sufletului omenesc, care vădesc stări sufletești cu totul diferite. Plînsul de obicei vădește întristare, iar rîsul vădește bucurie. Dar atît plînsul, cît și rîsul, nu sînt manifestările de toată vremea ale sufletului omenesc, nu sînt obișnuitul vieții. Nu toți cei ce sufăr plîng, și nici toți cei ce se bucură rîd. Este o suferință reținută, o suferință tăcută, după cum este și o bucurie lină, o bucurie nezgomoasă.

Este știut că plînsul, ca și rîsul, poate avea diferite pricini. Înțelesul lui atîrnă de pricina din care pornește. Plînsul pe care îl ferește Domnul Hristos este acela pe care îl plîng cei credincioși, ca unii care își cunosc nedesăvîrșirea lor, sînt conștienți de propriile lor păcate, de sărăcia lor lăuntrică. Plînsul cel cu mîngîiere este plînsul „celor săraci cu duhul”, al celor frămîntați de gîndul înaintării lor spre desăvîrșire, spre cele ce rămîn în veșnicie. Cei ce plîng cu un astfel de plîns fără îndoială „se vor mîngîia”, ca unii ce sînt preocupați de înaintarea în virtute.

Plînsul pentru păcatele săvîrșite este un chip al pocăinței. El duce la iertarea păcatelor. Femeia păcătoasă — despre care se spune în Sfînta Evanghelie de la Luca, că a udat cu lacrimi picioarele Domnului, le-a șters cu părul capului ei, le-a sărutat și le-a uns cu mir — a primit de la Mîntuitorul iertarea păcatelor (Luca 7, 36—50). Ea a fost, deci, mîngîiată de Fiul lui Dumnezeu, pentru că a plîns cu plînsul căinței și al iubirii. Un astfel de plîns ne îndeamnă Sfînta Biserică să-l agonisim și noi, iar pentru aceasta ne pune la îndemînă următoarea rugăciune: „Lacrimi dă-mi mie, Dumnezeule, ca oarecînd femeii celei păcătoase, și mă învrednicește să ud precuratorele Tale picioare, care din calea rătăcirii pe mine m-au izbăvit; și mir de bunămîiereasă să aduc ție, viață curată, prin pocăință, mie agonisită, ca să aud și eu glasul Tău cel dorit: Credința ta te-a mîntuit, mergi în pace.”

„Cei ce plîng se vor mîngîia”, dacă plînsul lor va fi asemănător cu cel al Sfîntului Apostol Petru, despre care știm, din Sfînta Evanghelie, că, după ce s-a lepădat de Domnul de trei ori, „a plîns cu amar” (Matei 26, 75). Plînsul Sfîntului Apostol Petru a fost un plîns lucrător de iubire, de vreme ce, cînd Domnul, după Învierea din morți, l-a întrebă: „Simone, fiul lui Iona, mă iubești tu pe mine?” (Ioan 21, 36), el a răspuns: „Doamne, tu știi toate, tu știi că te iubesc” (Ioan 21, 37). Ce mîngîiere mai mare poate avea cineva decît mîngîierea iertării păcatelor și mîngîierea iubirii?

Într-adevăr, iubirea este desfătare, iubirea este bucurie, iubirea este fericire. Fericire de cel ce are în sufletul său „credință lucrătoare în iubire” (Gal. 5, 6), față de Dumnezeu și față de aproapele, căci acela este cu adevărat „mîngîiat”, pentru plînsul cu care și-a însoțit strădaniile de mai bine.

această traducere a pledat documentat încă în 1928, eruditul profesor de Noul Testament, Vasile Gheorghiu, într-un studiu intitulat: Împărăția de „mii de ani”. Lupta cea mai de pe urmă. Apocalipsa lui Ioan 20, 1—10. Ceea ce e de mirare, e faptul că recomandarea ilustrului profesor s-a împlinit așa de tîrziu. Dar, vorba românului, „e bine și mai tîrziu decît niciodată”.

Condițiile tehnice în care s-a tipărit noua ediție sînt de asemenea excelente.

Totuși și în noua ediție s-au strecurat și două inadvertențe și anume în „Îndrumar”, p. 763, la Duminica a 3-a după Rusalii, Ev. după Matei 6, 22—33, e trecut Matei 6, 22—23. De asemenea, la p. 764, la Duminica

Cu cît înaintează cineva în viața duhovnicească, cu atît se vede pe sine mic și nedesăvîrșit, iar această stare este, adeseori, pricinuitoare de suferință și de lacrimi. O astfel de stare o are în vedere fericitul Dia-doh, episcopul Foticeii, care mărturisește: „Știu pe cineva, care iubește așa de mult pe Dumnezeu, plîngînd totuși că nu-l poate iubi cît vrea, în-cît sufletul lui este neconținut într-o astfel de dorință fierbinte, că Dumnezeu se slăvește în el, iar el este ca și cînd n-ar fi”. Desigur, în acest plîns este și bucuria nădej-di; acest plîns este unit cu mîngîierea bucuriei.

De fapt, oamenii cu experiență duhovnicească au înțeles și au mărturisit că plînsul cel după Dumnezeu este unit totdeauna cu mîngîierea; are în el însăși bucuria. Astfel, Sfîntul Ioan Scărarul, în unul din cuvintele sale din „Scară” vorbește despre „plînsul cel făcător de bucurie”. Prin urmare, plînsul cel aducător de mîntuire nu este plînsul dez-nădejdi, ci este plînsul care are mîngîiere. „Cei ce plîng se vor mîngîia”, zice Domnul, de aceea ei sînt fericiti.

„Cei ce plîng” pot avea mîngîiere din însuși gîndul că chiar și Dom-nul Hristos a plîns. După mărturia Sf. Evangheliei, „Iisus a lacrimat” (Ioan 11, 35) pentru prietenul său Lazăr, care murise, iar lacrimile lui au fost înțelese de către cei ce erau de față ca niște lacrimi de iubire, căci aceia, văzînd pe Domnul lacrimînd, au zis: „Iată cît de mult îl iubea”. A mai plîns Domnul Hristos pentru Ierusalimul neprimitor al Evangheliei. Ne-o spune aceasta Sf. Evangelist Luca: „Cînd a fost (Iisus) aproape și a văzut cetatea (e vorba de Ierusalim), a plîns de mila ei și a rostit: Dacă ai fi cunoscut și tu în această zi a ta, cele ce sînt spre pacea ta! Dar acum ascunse sînt de ochii tăi” (Luca 19, 41—42). Și a mai plîns Domnul Hristos și în grădina Ghetimani, cînd, în rugăciune fiind, „sudaorea lui, ca picături mari de sînge picura pe pămînt” (Luca 22, 44). În acea stare de „zbucium” fiind, „un înger din cer s-a arătat lui și-l întărea” (Luca 22, 43). Și din aceasta înțelegem că mîngîierea este aproape de cei ce plîng, de aceea ei sînt fericiti.

Lacrimile, atît cele de durere, cît și cele de bucurie, sînt dovada unui suflet sensibil, din care motiv cuge-tătorii de Dumnezeu socotesc plînsul ca un semn al înaintării în viața duhovnicească. Astfel, după Sfîntul Isaac Sirul, lacrimile, care „sînt puse între mînte și trup”, sînt o dovadă despre faptul că „omul cel dinăuntru” e în lucrare.

Pentru cei ce cred în învățătura Domnului Hristos, pentru păcatele săvîrșite împreună cu hotărîrea de a nu le mai repeta, plînsul are parte de mîngîiere. De aceea „fericiți sînt cei ce plîng că aceia se vor mîngîia” și acum și în veșnicie. Cei ce plîng, însă, să nu uite niciodată că deși Domnul îi ferește, mai presus de chemarea la plîns e chemarea la bucurie: „Bucurați-vă și vă veseliți...”

Ierod. Teofil Părăian

NOUL TESTAMENT (Ediția 1979)

Salutăm cu multă bucurie, apariția în acest an — 1979 — a unei noi ediții în românește, a Noului Testament cu Psalmii. Tipărirea s-a făcut sub îndrumarea și cu purtarea de grijă a Prea Fericitului Părinte Iustin, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române.

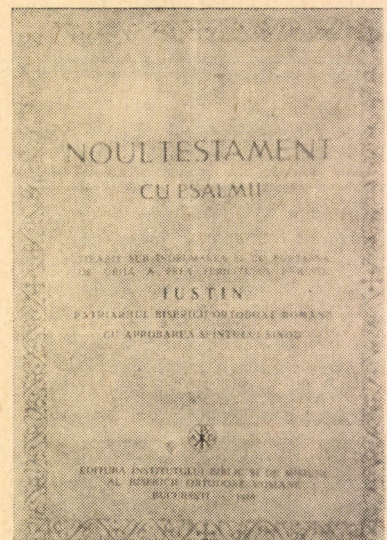
Revizuirea noii ediții a Noului Testament, a fost făcută de un colectiv de buni cunoscători ai limbii grecești vechi, după originalele grecești. Colectivul a fost format din Pr. prof. Constantin Cornișescu, Pr. I. Mircea, Pr. prof. N. Petrescu și Pr. prof. D. Radu. În probleme de vocabular și expresie, comisia s-a bucurat de colaborarea arhimandritului Bartolomeu Valeriu Anania, directorul Institutului Biblic, bine cunoscut și ca poet și scriitor român. Dacă menționăm și pe diaconul Ștefan Milea, redactor principal, și pe tehnoredactorul Valentin Bogdan, am pomenit pe toți cei care într-o formă oarecare au contribuit la reușita acestei lucrări atît de însemnată pentru Biserica noastră.

Deși actualul text românesc al Noului Testament, a avut la bază traducerea din 1972, el reprezintă totuși un progres real față de ultima ediție. Mai mult încă, noua ediție e îmbogățită, în comparație cu toate edițiile precedente, cu adăusul atît de util așezat la urmă, despre măsurile de lungime, de capacitate și de greutate; și despre monedele menționate în Noul Testament.

Meritul celor care s-au ostenit cu „diortosirea” ediției noi, constă în faptul că au aflat cuvîntul, expresia, cea mai potrivită pentru a reda în românește adevărul din textele originale. Pentru a justifica această afirmație, aduc o singură dovadă și anume: Să se citească epistola cea mai afectuoasă a Sf. Ap. Pavel — Epistola către Filipeni —, și să se compare textul din ediția 1972 cu cel din ediția ultimă, și se va încredința că traducerea din urmă este superioară.

Dar ceea ce aduce cu totul nou, ediția din anul acesta, în comparație

cu toate traducerile românești anterioare, este traducerea corectă a capitolului 20 din Apocalipsă. În adevăr, „o mie de ani” din vechile tra-

duceri și care obvine de 6 ori în acest capitol, este înlocuită cu traducerea exactă „mii de ani”. Pentru

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

COMITETUL DE REDACȚIE: Dr. Nicolae Mladin, Mitropolitul Ardealului — președinte; Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Lect. Aurel Jivi — redactor adjunct; Arhid. Gheorghe Papuc, Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu — membri; tehnoredactor: Diac. Ezechiel Oancea.

Cititorii din străinătate se pot abona, adresîndu-se la ILEXIM Departamentul Export — Import Presă P.O. Box 136-137 — telex: 11226, București, str. 13 Decembrie nr. 3.

ABONAMENTUL Pe un an: 25 lei. Cont nr. 45.10.4.09.2

(Taxa poștală plătită în numerar)

Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu

| 44.206 |